

Tweede Kamer der Staten Generaal
Dhr. mr. J. Taverne
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
06-12793156		--
betreft	ons kenmerk	datum
initiatiefvoorstel Tijdelijke experimentenwet elektronische voorzieningen bij verkiezingen	ECLBR/U201600722	10 mei 2016

Geachte heer Taverne,

Met veel belangstelling hebben wij uw aangepaste initiatiefvoorstel Tijdelijke experimentenwet elektronische voorzieningen bij verkiezingen gelezen. Wij voldoen dan ook graag aan uw verzoek om hierop te reageren.

Gemeenten zijn voorstander van een verkiezingsproces dat elektronisch ondersteund wordt. Uw initiatiefvoorstel sluit hier bij aan: het voorziet immers in de mogelijkheid om gedurende een periode van vijf jaren, in afwijking van de Kieswet en de Wet raadgevend referendum, te experimenteren met het gebruik van elektronische hulpmiddelen bij de stemming en de stemopneming. U beoogt met uw voorstel naast digitaal tellen ook digitaal stemmen mogelijk te maken. Met het laatste wordt, zoals blijkt uit de toelichting, het stemmen via stemcomputers bedoeld.

Zoals wij geadviseerd hebben aan de Deskundigengroep zijn wij voorstander van de introductie van een elektronische stemmenteller gecombineerd met een nieuw stembiljet. Het draagvlak voor het gebruik van de stemprinter is naar ons oordeel te gering. Andere verdergaande opties zijn op dit moment niet mogelijk binnen de kaders van de wet. Als we de problematiek in internationaal perspectief bezien is er op dit moment nog geen land ter wereld waar elektronisch gestemd wordt. De risico's (hackers, verstoring democratisch proces, wantrouwen uitslag) zijn op dit moment nog onvoldoende inzichtelijk en ook de kosten van een vorm van elektronisch stemmen wegen niet op tegen de zeer geringe snelheidswinst.

De VNG is van mening dat we, ook in het kader van uw initiatief wetsvoorstel, goed moeten kijken naar andere landen die wellicht al meer experimenten hebben gedaan. Voorbeelden daarvan zijn Duitsland, België en Estland. Van deze ervaringen kunnen we in Nederland leren. Daarbij zijn de technische mogelijkheden, veiligheid en toegankelijkheid belangrijke uitgangspunten.

Ook vindt de VNG dat het verwachtingenmanagement ten aanzien van het democratische proces bij verkiezingen, elektronisch of niet, helder moet zijn. We kunnen ons geen fouten permitteren. Dat zou het aanzien van de verkiezingen en het democratisch proces immers ernstig kunnen schaden.

Wij vinden dat op dit moment de mogelijkheden om elektronisch te stemmen nog te veel risico's met zich meebrengen. Er is nog te veel onzekerheid over de betrouwbaarheid van het systeem, terwijl ook de kosten niet lijken op te wegen op tegen de mogelijke snelheidswinst. Verder menen wij dat het percentage van de bevolking dat moeite heeft met elektronische hulpmiddelen in het algemeen onderschat wordt (denk aan visueel en anderszins gehandicapt, maar ook aan laaggeletterden). Voor deze stemmers zullen er in elk geval voorzieningen moeten worden getroffen. Wij sluiten ons wat het gebruik van stemcomputers betreft dan ook aan bij het advies dat de Kiesraad op 18 maart 2016 over uw initiatiefvoorstel heeft uitgebracht.

Uw initiatiefvoorstel past in de lijn die wij hebben uitgezet, maar wij menen dat het invoeren van elektronisch stemmen pas aan de orde is als gedegen nader onderzoek naar de effecten heeft plaatsgevonden.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

drs. C.J.G.M. de Vet
Lid directieraad